

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 3863
Tarih : 09.10.2019

20633

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Filiz KERESTECİOĞLU
Ankara Milletvekili

Türkiye'deki pek çok hapisanede, mahpusların ifade ve düşünce özgürlüğü ile bilgiye erişim haklarının ihlaline yol açan uygulamalarla karşılaşmaktadır. Bunlardan en çarpıcı olanlarından biri; "Görölmüştür" kolektifinin mahpusların çizdiği karikatürleri derleyerek hazırladığı "Duvarları Delen Çizgiler" adlı karikatür kitabının hapisanelerde yasaklanmasıdır. Bu kitap içindeki karikatürler, hapisanelerdeki çizerler tarafından posta aracılığıyla yollanmış, yani mektup okuma komisyonunun denetiminden geçip "görölmüştür" mührüyle damgalanmıştır. Ancak zaten hapisane yönetiminin denetiminden geçmiş karikatürlerden oluşan bu kitap; Tokat, Diyarbakır, Elazığ hapisanelerinde kurumun güvenliğini tehlikeye düşüreceği gerekçesiyle yasaklanmıştır. Daha da ironik olanı, aynı kitabın; Kocaeli, Burhaniye, Trabzon, Tekirdağ ve Bolu hapisanelerinde mahpuslara verilmesinde bir sakınca görölmemesidir. Duvarları Delen Çizgiler kitabının başına gelenler, hapisanelerde ifade ve düşünce özgürlüğünü ya da bilgiye erişim hakkını koruyacak herhangi bir tedbir olmadığı gibi, bu evrensel hakların keyfi biçimde yasaklanabildiğini de kanıtlamaktadır.

Hapisane idaresi ve çalışanlarının keyfi veya ayrımcı tutumlarının yol açtığı ihlallere karşı mahpusların başvurabilecekleri ilk merci ise infaz hakimlikleridir. Ancak infaz hakimliklerinin de mahpus haklarını hiçe sayarak ihlalleri sürdüren kararlar aldığı pek çok örnek bulunmaktadır. Örneğin, Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki mahpuslar, 1 Ağustos tarihinde İnfaz Hakimliğinden Hevi, Yaşam, Yol, Cem, Halk, Damla, TELE-1 ve K-24 TV kanallarının merkezi sistem üzerinden yayınlanmasını talep etmiştir. İnfaz Hakimliği ise tutukluların taleplerini "kurumumuzda merkezi yayın sistemine eklenen kanallar kamu ve ulusal alanda yayın yapan kanallar olup, belirlenen kanalların kurumda bulunan tüm hükümlü ve tutukluların yararlanabileceği nitelikte olmasına dikkat edilmektedir. İnfaz Hakimliği, yayınlanması talep edilen kanalların (Hevi, Yaşam, Yol, Cem, Halk, Damla, TELE-1 ve K-24 TV) örgütlere yönelik yayın yapması ve örgütlerin propagandasını yapması, talep

edilen kanalların birçoğunda alt yazıya yer verilmesi ve altyazı ile şifreli bir şekilde haberleşmenin sağlanabileceği" gerekçesiyle reddetmiştir. Bu listedeki kanallardan bazıları ulusal yayın yapma lisansına sahiptir ve Türksat uydusu aracılığıyla yayın yapmaktadır. Fakat, İnfaz Hakimliği taleplerin her birini ayrı ayrı reddetmekte beis görmemiştir. Dahası kararın gerekçesindeki iddialar, özellikle de "altyazı ile şifreli bir şekilde haberleşmenin sağlanabileceği" iddiası, hiçbir kanıta ve olguya dayanmadığı gibi, hakimlerin bu kararı tümüyle kişisel kanaat ve önyargıları çerçevesinde aldıklarını göstermektedir.

Ayrıca hemen pek çok hapisanede mahpusların koğuşta bulundurabilecekleri kitap sayısı, makul bir gerekçe olmaksızın sınırlandırılmakta, bu sayı sınırı hapisaneden hapisaneye değişmektedir. Dışarıdan kargo ile gönderilen yayınlar hakkında "bir toplatma ya da el koyma kararı" olmasa dahi mahpuslara teslim edilmemekte ve pek çok mahpusun maddi yetersizlik çektiği olgusu hiçe sayılarak kitapların dış kantinden parayla alınması zorunlu kılınmaktadır. Kaldı ki özellikle küçük şehirlerde mahpusların istedikleri yayınların bulunamaması durumuyla sıkça karşılaşılmakta bu durumda mahpusların talepleri doğrudan reddedilmektedir.

İhlallerin mevcudiyeti, Anayasa Mahkemesi tarafından da kayıt altına alınmış; 016/12936 numaralı, "Recep Bekik ve Diğerleri" başlıklı kararda, "Sürelî yayınların ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülere teslim edilip edilmemesinde keyfiliği engelleyecek, aynı hukuki durumda bulunanlara aynı uygulamanın yapılmasını sağlayacak, açık, yol gösterici ve istikrarlı idari uygulamaları garanti edecek bir mekanizmanın bulunmadığı" belirtmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Mahpusların koğuş yahut odalarında bulundurabilecekleri kitap sayısının sınırlandırılması, bazı televizyon kanallarının, gazete ve dergilerin yasaklanması için Bakanlığınızca hapisane yönetimlerine gönderilmiş bir karar bulunmakta mıdır? Yoksa bu sınırlandırma ve yasaklamalar hapisane idarelerinin inisiyatifine mi bırakılmıştır?
- 2- Anayasa Mahkemesinin ihlal tespitleri göz önüne alınarak Bakanlık tarafından mahpusların ifade ve düşünce özgürlüğü ile bilgiye erişim haklarını korumaya yönelik hapisanelerde uygulanmak üzere hazırlanmış herhangi bir yönerge bulunmakta mıdır?
- 3- Türkiye'de mahpusların çoğunluğunun ciddi ekonomik yetersizlikler ve yoksulluk çektiği gerçeği düşünüldüğünde kitap, dergi gibi yayınların dış kantinden alınması zorunluluğunun neden olduğu ihlalleri sonlandırmaya yönelik bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
- 4- "Duvarları Delen Çizgiler" adlı karikatür kitabına yönelik yasaklamaların kaldırılması için Bakanlık tarafından herhangi bir girişimde bulunulacak mıdır?
- 5- RTÜK tarafından yayın yapmasında sakınca bulunmayan kanalların hapisane idarelerince merkezi yayın sisteminden çıkarılması ya da kanal eklenmesi taleplerinin reddedilmesine ilişkin bir girişiminiz olacak mıdır?